

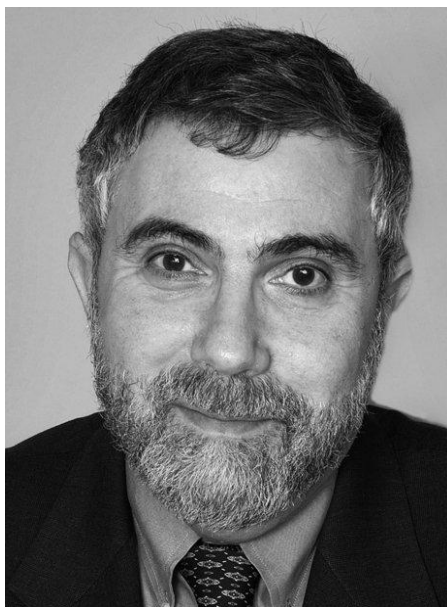
Paul Robin Krugman – laureat Nagrody Banku Szwecji im. Alfreda Nobla w dziedzinie ekonomii w 2008 roku

Marta Paduszyńska

Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
Uniwersytet Łódzki

Paul R. Krugman (ur. w 1953 r. w Nowym Yorku) amerykański ekonomista, profesor ekonomii i spraw międzynarodowych. Studiował na uniwersytecie Yale, gdzie uzyskał tytuł magistra ekonomii w 1974 roku. Trzy lata później stał się posiadaczem tytułu doktora nauk ekonomicznych otrzymanym na Massachusetts Institute of Technology [Massachusetts Institute of Technology]. Pracował w następujących placówkach: Yale, Massachusetts Institute of Technology, Berkeley, London School of Economics, Stanford University. Od 2000 roku pełni obowiązki profesora na Princeton University [www 2].

W grudniu 2008 r. Krugman otrzymał Nagrodę Nobla w dziedzinie nauk ekonomicznych, będącą uhonorowaniem badań z dziedziny handlu międzynarodowego i geografii gospodarczej [*The Prize in Economic Sciences 2008*]. Już w 1979 roku Krugman opublikował artykuł naukowy pt. *Increasing Returns, Monopolistic Competition and International Trade* [www 3], w którym zawarł elementy nowej teorii handlu, będącej zalążkiem tzw. „nowej geografii ekonomicznej”. Istotny wpływ na otrzymaną

Paul R. Krugman – The Nobel Foundation.
Photo: U. Montan [www1]

Nagrodę Nobla mogło mieć uzyskanie przez Krugmana w 1991 roku medalu im. J.B. Clarka od American Economic Association (nagroda przyznawana co dwa lata czołowemu ekonomistom w wieku poniżej 40 lat). Warto dodać, że medal ten otrzymali wcześniej P.A. Samuelson i J.E. Stiglitz [Misala 2011: 378].

Paul Krugman jest autorem dwudziestu trzech książek oraz ponad dwustu artykułów naukowych, z czego większość z nich dotyczy handlu międzynarodowego i finansów [*About Paul Krugman*]. W swoich pracach P. Krugman podkreśla potrzebę aktywnej roli państwa w gospodarce, a także kwestię asymetrii informacji oraz niedoskonałości rynku [Siekierski 2012: 164].

Na uwagę zasługują związki Paula Krugmana ze światem polityki. W roku 2008 wsparł w kampanii prezydenckiej Hillary Clinton. Wsparcia tego udzielał m.in. jako felietonista dziennika „New York Times”, w którym po dziś dzień

publikuje informacje prasowe o tematyce ekonomicznej. Podobnym sprawom poświęca uwagę na swoim blogu, cieszącym się dużym zainteresowaniem [New York Times Blog].

About Paul Krugman, <http://krugmanonline.com/about.php> [dostęp: 25.06.2019].

New York Times Blog, <https://krugman.blogs.nytimes.com/> [dostęp: 25.05.2019].

Massachusetts Institute of Technology, <http://web.mit.edu/krugman/www/> [dostęp: 25.06.2019].

Misala J., Krugman Paul Robin, 2011, [w:] J. Misala (red.), *Nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii 1969–2009*, Wydawnictwo Politechniki Radomskiej, Radom.

Siekierski J., 2012, *Nobliści w dziedzinie ekonomii o cyklach i kryzysach gospodarczych*, [w:] L. Kozioł (red.), „Zeszyty Naukowe Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie”, t. 20, nr 1, czerwiec.

The Prize in Economic Sciences 2008, <https://www.nobelprize.org/uploads/2018/06/popular-economicsciences2008.pdf> [dostęp: 25.06.2019].

[www1] <https://www.nobelprize.org/prizes/economic-sciences/2008/summary/> [dostęp: 25.06.2019].

[www2] <http://wss.princeton.edu/faculty-research/faculty/pkrugman> [dostęp: 25.06.2019].

[www3] *Increasing Returns, Monopolistic Competition and International Trade*, 1979, „Journal of International Economics” vol. 9, North-Holland Publishing Company, <http://econ.sciences-po.fr/sites/default/files/file/krugman-79.pdf> [dostęp: 25.06.2019].

SYTUACJA GOSPODARCZA W POLSCE PO I KWARTALE 2019 R.

**Jagoda Lasek, Joanna Konopacka,
Michał Jurek**

Studenckie Koło Naukowe Analiz i Prognozowania
Gospodarczego 4FUTURE
Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
Uniwersytet Łódzki

Wrost gospodarczy

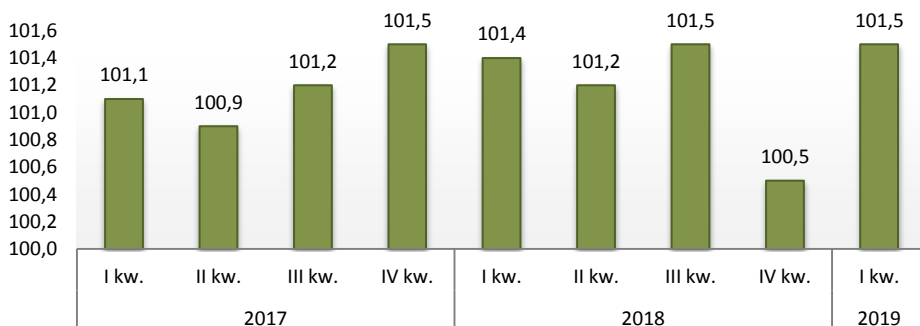
Według szacunków GUS Produkt Krajowy Brutto niewyrównany sezonowo w I kwartale 2019 r. wzrósł o 4,7% rok do roku. Dla porównania – w IV kwartale 2018 roku był to wzrost na poziomie 4,9% rok do roku. PKB wyrównany sezonowo zwiększył się realnie o 1,4% w porównaniu z poprzednim kwartałem i był wyższy niż przed rokiem o 4,6%.

Sprzedaż detaliczna w I kwartale 2019 r. (niewyrównana sezonowo) wynosiła +4,1% r/r. Zakłada się, że wyhamuje ona jedynie nieznacznie, odzwierciedlając wolniejsze tempo wzrostu dochodów do dyspozycji, a nie zapobiegawcze budo-

wanie oszczędności. Warto również wspomnieć, że obroty towarowe z zagranicą wzrosły w skali roku w większym stopniu niż w okresie styczeń–luty ub. roku (w okresie styczeń–luty 2019 r. eksport +8,6% r/r, import +11,7% r/r). Wzrosły obroty ze wszystkimi grupami krajów.

Stopy procentowe NBP pozostają w dalszym ciągu bez zmian i nic nie wskazuje aby miały ulec zmianie. Spowodowane jest to brakiem nasilającej się presji inflacyjnej (choć ostatnie dane mogą wskazywać na zmiany w tym względzie) połączonej z nieco niższą dynamiką PKB. Przewiduje się utrzymanie stóp procentowych NBP na obecnym poziomie nawet do końca 2020.

Przechodząc do polskiej giełdy, warto wspomnieć, że zdaniem analityków Pekaó, spadki indeksu WIG mogą być kontynuowane w 2019 r., ponieważ rośnie niepewność względem perspektyw światowej gospodarki. Niestety, za jeden

Wykres 1. Dynamika realna produktu krajowego brutto wyrównanego sezonowo (kwartał poprzedni = 100)
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

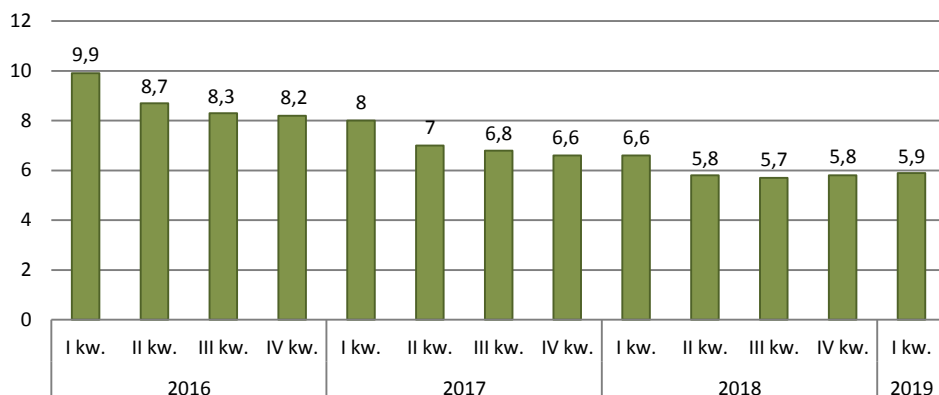
z najmniej atrakcyjnych rynków rozwijających się uważana jest Polska. Złoty zajął w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej dopiero siódmą pozycję wśród 11 walut. Mimo to w relacjach zewnętrznych polskiej gospodarki utrzymają się pozytywne trendy. Osłabienie popytu zewnętrznego będzie prowadzić do kontynuacji spowolnienia eksportu. Nie doprowadzi do istotnego pogłębienia deficytu handlowego.

Rynek pracy

Stopa bezrobocia rejestrowanego wciąż utrzymuje się na niskim poziomie. W I kwartale 2019 roku wyniosła 5,9%, a więc niewiele więcej niż w kwartale poprzednim (wzrost o 0,1%). Taką samą zmianę odnotowano w wynikach Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL). Wykazały one, że stopa bezrobocia nieznacznie wzrosła – z 3,8% w IV kwartale 2018 roku do 3,9% w I kwartale roku 2019. Odnotowano znaczący spadek liczby bezrobotnych mężczyzn (z 344 tys. do 318 tys.) oraz wzrost liczby bezrobotnych kobiet (z 305 tys. do 348 tys.). Według BAEL łączna liczba bezrobotnych w pierwszym kwartale wyniosła 666 ty-

sięcy osób, co oznacza, że zwiększyła się w stosunku do poprzedniego kwartału, natomiast zmniejszyła w stosunku do analogicznego okresu 2018 roku. Liczba aktywnych zawodowo zmniejszyła się zarówno w odniesieniu do IV kwartału 2018 r., jak i analogicznego okresu poprzedniego roku. Jej systematyczny spadek jest efektem obniżenia wieku emerytalnego oraz wprowadzenia programu 500 plus. Plany rządu zakładające poszerzenie tego programu pozwalają sądzić, że liczba ta będzie sukcesywnie spadać. Obniżył się także wskaźnik zatrudnienia – w pierwszym kwartale 2019 roku wyniósł 53,7% wobec 54% w czwartym kwartale 2018 r. Jednak w skali roku utrzymał się on na tym samym poziomie.

Po raz kolejny Polska znalazła się w czołówce państw o najniższym bezrobociu w Unii Europejskiej, tym razem z wynikiem 3,5%. Stopa bezrobocia odnotowana wtedy na terenie całej Unii Europejskiej wynosiła 6,5%. Korzystna koniunktura w gospodarce oddziałuje w kierunku obniżania się stopy bezrobocia, jednak jej spadek, podobnie jak przyrost zatrudnienia, stopniowo spowalniają.

Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w % (stan w końcu okresu)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

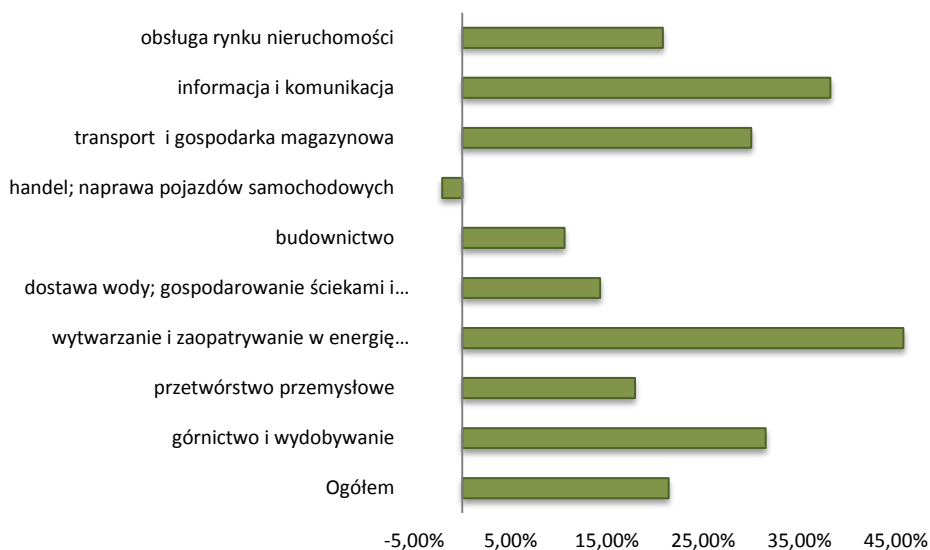
Inwestycje

Jak podaje GUS, nakłady brutto na środki trwałe w I kwartale 2019 roku wzrosły o 12,6% r/r. Wynik ten jest bardzo zaskakujący dla analityków którzy prognozowali ok 7% wzrostu. Jest to największy wynik od I kwartału 2015 gdy zanotowano 12,7% r/r. Wkład inwestycji w PKB wyniósł 1,6 p. proc., czyli nieco mniej niż w ubiegłym kwartale. Stopa inwestycji wyniosła 13,3% i jest ona wyższa wobec 12,3% przed rokiem. Na inwestycje przeznaczono 69 179,8 mln zł. Warunki finansowania zewnętrznego inwestycji nadal są korzystne, ponieważ stopy procentowe utrzymują się na niskim poziomie.

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw wyniosły 28 120 mln zł, a więc były

o 21,7% wyższe niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. Bardzo duży wzrost odnotowano w kategorii budynki i budowle (32,6%), środki transportu (27,6%) oraz maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (13,3%).

Sekcja PKD, dla której nakłady inwestycyjne wzrosły zdecydowanie najmocniej to wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 45,8%, przy czym w ubiegłym roku był to spadek o 28,3%. Ponadto inwestycje były znacznie większe także w transporcie i gospodarce magazynowej (wzrost o 30% wobec 86,8% w ubiegłym roku), informacji i komunikacji (wzrost o 38,2% wobec 6,6% w ubiegłym roku) oraz w górnictwie i wydobywaniu (31,5% wobec 13,3% w ubiegłym roku).

Wykres 3. Nakłady inwestycyjne według sekcji PKD (wzrost / spadek w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Inflacja

Wraz z początkiem roku wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych spadł do 0,7% r/r, a następnie systematycznie rósł, by pod koniec pierwszego kwartału wynieść 1,7%. Była to najwyższa wartość tego wskaźnika od października 2018 r., co potwierdza, że ceny w Polsce wciąż rosną.

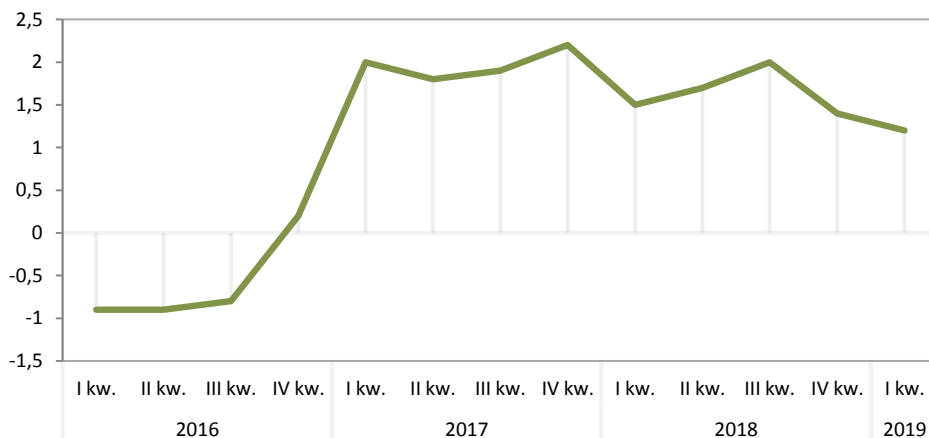
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego średnia inflacja w I kwartale 2019 roku wyniosła 1,2% r/r., a więc niewiele mniej niż w kwartale poprzedzającym – spadek ten wyniósł 0,2%. Inflacja wciąż pozostaje na niskim poziomie, jednak widoczne podwyżki cen każą sądzić, że nie potrwa to długo. Według szacunków ekonomistów, ma ona sięgnąć 2,2% wraz z końcem roku.

Koniec pierwszego kwartału przyniósł znaczący wzrost cen transportu (3,5%), zdrowia (2,9%) oraz żywności i napojów bezalkoholowych (2,6%) w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego. Na stałym poziomie utrzymuje się

wzrost cen napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych, który niezmiennie oscyluje wokół 1,5% r/r. Stosunkowo niski wzrost cen zanotowano dla kategorii użytkowanie mieszkania lub domu i nośników energii. Największe spadki cen odnotowano natomiast dla łączności (-2,5%) oraz odzieży i obuwi (-2,4%).

Podsumowanie i prognoza

Komisja Europejska podniosła prognozy wzrostu gospodarczego dla Polski na najbliższe dwa lata. W tym roku dynamika Produktu Krajowego Brutto ma wynieść 4,2% (Ekonomiści banku PKO BP podnoszą tę prognozę nawet do 4,6%), natomiast w przyszłym ma zwolnić do 3,6%. Tempo wzrostu pozostanie mocniejsze od potencjalnego oraz szybsze niż w większości innych gospodarek regionu. Główną siłą napędową gospodarki będzie popyt wewnętrzny – nadal silny wzrost konsumpcji prywatnej i inwestycji w dużym stopniu zrównoważy słabszy popyt zagraniczny na polskie towary i usługi.

Wykres 4. Dynamika wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych r/r w %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Trudno jest jednoznacznie ocenić sytuację przedsiębiorstw w kwestii rozwoju inwestycji. Mimo, że wykorzystują one w wysokim stopniu swoje zdolności produkcyjne, to negatywnie na popyt inwestycyjny może wpłynąć pogorszenie perspektyw sprzedażowych.

Wielu ekonomistów uważa, że wzrost cen energii może sprawić, iż inflacja wzrośnie w przyszłym roku nawet powyżej 3,5%, jednakże prognoza ta zdaje się być mocno przeszacowana. Ceny energii nie powinny mieć aż tak silnego wpływu na CPI. Wszystko jednak wskazuje na to, że w ceny w dalszym ciągu będą dążyć ku celowi inflacyjnemu NBP.

W związku ze zbliżającym się sezonem letnim, już i tak bardzo niska stopa bezrobocia ulegnie najprawdopodobniej znaczącemu spadkowi. Należy pamiętać, że jest to okres prac polowych oraz czas wzmożonego zatrudniania w sektorze turystyki. Warto jednak zwrócić uwagę, że brak wykwalifikowanej siły roboczej wiążący się z niedostateczną podażą pracy, może prowadzić do ograniczenia skłonności do inwestowania w niektórych branżach. Tak niskie bezrobocie nie musi być groźne dla przedsiębiorców o ile będą oni w stanie znaleźć odpowiednich pracowników.

ZMIANY W ŚWIECIE PODATKÓW W ZAKRESIE RAPORTOWANIA SCHEMATÓW PODATKOWYCH

Radosław Witczak

Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
Uniwersytet Łódzki

Kontynuując rozważania związane ze zmianami w podatkach w 2019 roku zostanie omówiony obowiązek raportowania do Krajowej Administracji Skarbowej schematów podatkowych. Został on wprowadzony do ordynacji podatkowej (dalej o.p). Przepisy zostały niestety sformułowane w sposób nieprecyzyjny. Ich interpretacja budzić może wiele wątpliwości. Ministerstwo Finansów wydało 31 stycznia liczące ponad 100 stron objaśnienia mające pomóc w wypełnianiu nowego obowiązku. O ile sam fakt sporządzenia objaśnień należy ocenić pozytywnie, to fakt tworzenia niejasnych

przepisów musi budzić sprzeciw. Same przepisy zajmują ponad 10 stron maszynopisu. Dlatego ze względu na objętość i charakter artykułu omówione zostaną jedynie najważniejsze kwestie.

Przy tworzeniu i stosowaniu schematów mogą wystąpić trzy podmioty: promotorzy, korzystający i wspomagający. Promotorem jest podmiot, którego działania polegają na opracowaniu, oferowaniu, udostępnianiu, wdrażaniu lub zarządzaniu wdrażaniem uzgodnienia. Wskazuje się, że tę funkcję może pełnić doradca podatkowy, adwokat. Korzystającym jest podmiot, któremu dane uzgodnienie jest udostępniane, u którego uzgodnienie jest wdrażane, który jest przygotowany do wdrożenia uzgodnienia lub który dokonał czynności służącej wdrożeniu uzgodnie-

nia lub który dokonał czynności służącej wdrożeniu uzgodnienia. Jest to najczęściej przedsiębiorca. Natomiast wspomagający udziela pomocy, wsparcia, porad dotyczących opracowania, wdrożenia do obrotu, organizowania, udostępniania do wdrożenia lub nadzorowania wdrożenia uzgodnienia. Rolę tę może pełnić główny księgowy, dyrektor finansowy, ale też doradca finansowy [Kubicz A., *Księgowy też może mieć obowiązek raportowania*, Rzeczpospolita z 13 lutego 2019 wyd. el.].

Zgodnie z przepisami schematem podatkowym jest uzgodnienie, które (art. 86a par.1 pkt10 o.p.):

- a. spełnia kryterium głównej korzyści oraz posiada ogólną cechę rozpoznawczą,
- b. posiada szczególną cechę rozpoznawczą lub
- c. posiada inną szczególną cechę rozpoznawczą.

W pierwszym przypadku muszą równocześnie być spełnione dwa kryteria. Regulacje wskazują co rozumie się pod pojęciem głównej korzyści. Według art. 86a par. 2 o.p. kryterium głównej korzyści uważa się za spełnione, jeżeli na podstawie istniejących okoliczności oraz faktów należy przyjąć, że podmiot działający rozsądnie i kierujący się zgodnymi z prawem celami innymi niż osiągnięcie korzyści podatkowej mógłby zasadnie wybrać inny sposób postępowania, z którym nie wiązałoby się uzyskanie korzyści podatkowej rozsądnie oczekiwanej lub wynikającej z wykonania uzgodnienia, a korzyść podatkowa jest główną lub jedną z głównych korzyści, którą podmiot spodziewa się osiągnąć w związku z wykonaniem uzgodnienia. Natomiast dla ogólnej cesze rozpoznawczej regulacje (art. 86a par.1 pkt 6 o.p) wskazują 11 różnych punktów spełnienie

których powoduje, że uznaje się, iż ta cecha występuje. Między innymi dotyczą one sposobów ustalania zapłaty na rzecz promotora, ale także transakcji pomiędzy podmiotami powiązanymi spełniającymi określone w przepisach warunki.

Innym powodem uznania przez administrację skarbową, że występuje schemat podatkowy jest posiadanie przez niego szczególnej cechy rozpoznawczej. Art. 86a § 1 pkt 13 o.p. wymienia 9 różnych punktów spełnienie których powoduje, że uznaje się, iż ta cecha występuje. Dotyczą one m.in. różnego rodzaju transakcji między podmiotami powiązanymi, ale także gdy dochodzi do przeniesienia praw do trudnych do wyceny wartości niematerialnych.

Innym przypadkiem uznania występowania schematu jest posiadanie jednej z tzw. innych szczególnych cech rozpoznawczych (art. 86a § 1 pkt 1 o.p.). Wskazane są cztery sytuacje z ustalonymi kwotami jak np. wpływ na podatek odroczony, których wystąpienie uznawane jest za konieczność raportowania schematu podatkowego.

Jeśli spełniony jest któryś z warunków to powstaje obowiązek zaraportowania schematu podatkowego. Spoczywa on w pierwszej kolejności na promotorze i korzystającym, a jeśli oni nie wypełnią tego obowiązku to na wspomagającym.

Należy zwrócić uwagę na obowiązki związane ze stworzeniem odpowiednich procedur zgłaszania schematów podatkowych w przedsiębiorstwach. Cięży on na podmiotach w przypadku, gdy wysokość przychodów lub kosztów przekroczyła w roku poprzedzającym rok równowartość 8 000 000 zł (art. 86l).